

Aktuelles aus dem Bereich Archäologie und Denkmalpflege

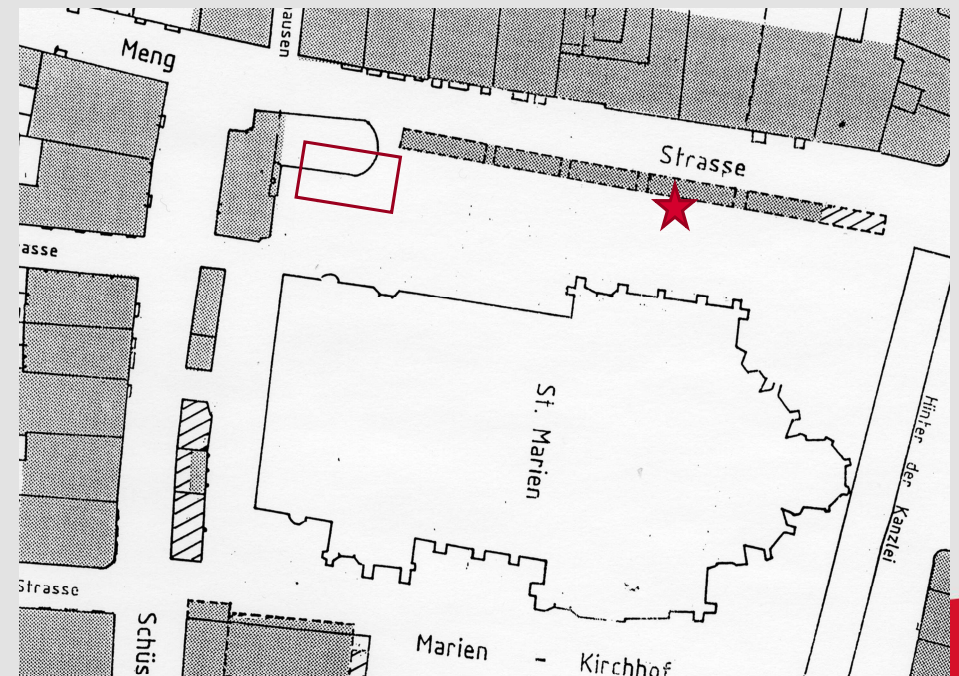
Update Archäologie in der Beckergrube (29)

Marienkirchhof

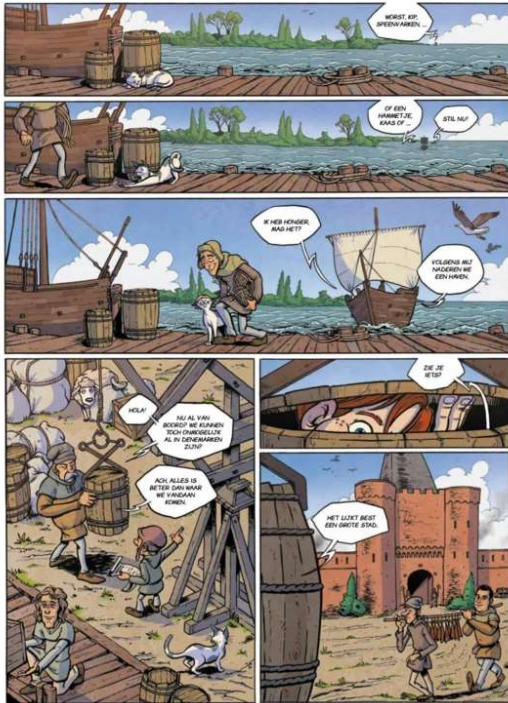
Neues zum Ausmaß des Kirchhofes

Neues Vermittlungsprojekt des Bereich Archäologie und Denkmalpflege

KNIKBALANS

Een kleine opvouwbare weegschaal om de waarde van een munt mee vast te stellen.

TOETSSTEEN

Wanneer je met metaal de steen bekrast, blijft een kleine streep achter. Aan de hand van die kleur kan het goudgehalte van het metaal worden bepaald.

REKENPENNING

In de middeleeuwen worden rekenpenningen gebruikt als hulp bij het tellen. Rekenpenningen lijken op munten en zijn vaak versierd, maar hebben geen vaste waarde. Om ermee te rekenen, telken je vier lijnen op een bord of een doek. De onderste lijn is voor de eenheden, de lijn daarboven voor de tientallen. De derde lijn is voor de honderdtallen en de bovenste lijn geeft de duizendtallen aan. Op deze lijnen worden de rekenpenningen gelegd. Om het getal 400 weer te geven, liggen er vier penningen op de lijn voor de honderdtallen. Op één lijn mogen niet meer dan vier penningen liggen. Om het getal 500 weer te geven, leg je één penning tussen de lijn voor de honderdtallen en duizendtallen.

MUNTRECHT

Bijna iedere stad slaat in de middeleeuwen zijn eigen munten. Handoor zijn veel verschillende munten, met verschillende waarden, in omloop. Alle handel op de markt wordt betaald met contant geld. Daarom zijn tijdens de markten veel gespecialiseerde geldwisselaars actief. De waarde van een munt is afhankelijk van het gewicht en het materiaal waaruit de munt bestaat.

Om de waarde van een munt te bepalen, heeft een geldwisselaar voor iedere munt die door de stad wordt geaccepteerd als betaalmiddel een muntgewicht. Deze muntgewichten hebben precies het officiële gewicht van de munt die moest worden gewogen. Hiermee kan de geldwisselaar controleren (door te wegen) of iemand niet stiekem kleine stukjes van de munt heeft afgeknipt. Aan de hand van de muntgewichten die worden teruggevonden, kan de herkomst van het in middeleeuws Davenport en Brugge gebruikte geld worden bepaald.

OF ZOEK NAAR DE BERGENVAARDERS

PATERNOSTER

Paternosters (letterlijk: Onze Vader) zijn bidnoeren met kralen (of knopjes) die je tijdens het opzeggen van gebeden als telmiddel gebruikt. Daarnaast worden bidnoeren zeker vanaf de veertiende eeuw als religieuze juwelen, modeaccessoires of zelfs statussymbolen beschouwd. Je kan zo niet alleen tonen dat je christelijk bent, maar er ook jouw rijkdom mee etaleren. Paternosters in bijvoorbeeld amber zijn enkel voor de hogere klasse weggelegd.

Tijdens opgravingen in Brugge werden heel wat kralen en ruwe amber verzameld. Barnsteen of amber is het fossiele versmiede hars van prehistorische naaldbomen. Het in Brugge gevonden amber is afkomstig uit de Baltische regio. In 1299 worden voor het eerst Brugse paternosters vermeld die hun kralen maalden uit amber. Het ambacht en de handel wordt sterk gecontroleerd door de Duitse Hanze. Tot 1480 mag het materiaal alleen in Brugge en Lübeck bewerkt worden.

KERAMIEK

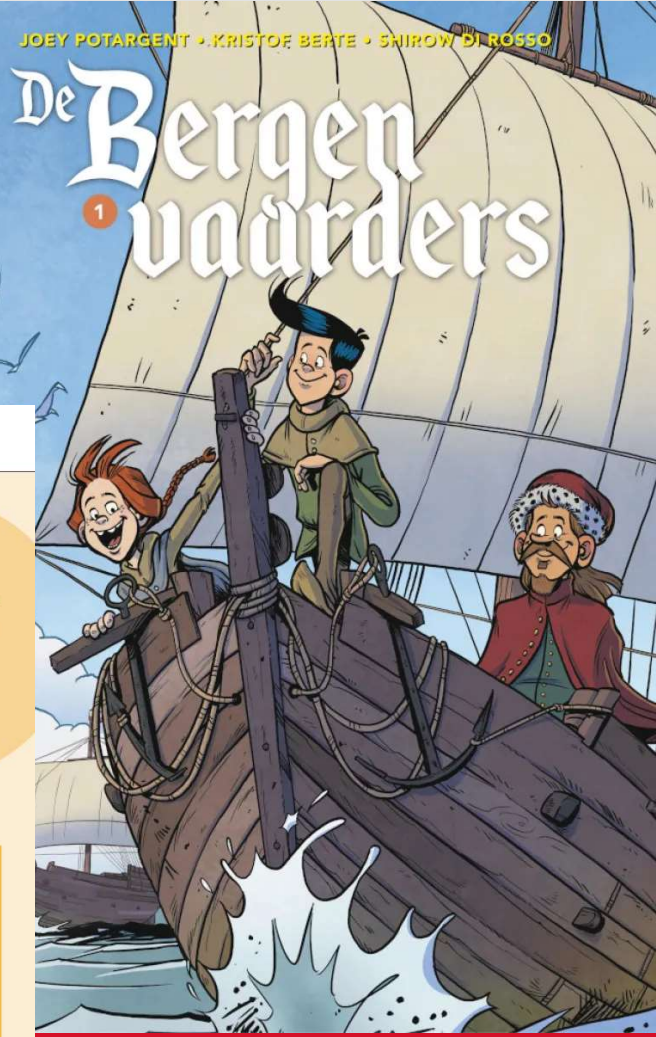
In de dertiende eeuw wordt in Brugge een specifieke en goed herkenbare aardewerksort gemaakt: 'hooggeerd aardewerk'. Het zijn vooral kannen in rood aardewerk met wit en gekleurde loodglazuur. Vaak zijn deze voorwerpen zeer mooi uitgewerkt met nadertempelmotieven of opgelegde versiering. Ze waren erg geëerd en werden ook geëxporteerd. Voorbeelden hiervan zijn gekend uit Nederland, Engeland, Schotland, Portugal, Denemarken, Zweden...

GEVLOCHTEN MAND

Gevlochten manden werden slechts zelden aangetroffen bij archeologische opgravingen. Het dunne vlechtwerk waaruit deze bestaan, vergaat zeer snel in de bodem. Enkel in waterverzadigde omstandigheden, zoals in water en beenspuiten, kunnen zij bewaard worden. Toch worden ze veel gebruikt in de middeleeuwen. Vlechtwerkmanden zijn immers veel minder zwaar en breekbaar dan de exemplaren in aardewerk. Ze worden gebruikt om goederen in op te bergen en te transporteren.

Onderzoek toont aan dat vlechtwerkmanden in de middeleeuwen meestal gemaakt worden uit twigen van wilg. In sommige gevallen kan ook hazelaar gebruikt worden. In het geval van wilgentwigen zijn die meestal slechts één tot twee jaar oud en gekapt op het einde van het groeiseizoen.

Digitalisierungsprojekt

Fredenhagen-Altar

Hochaltar des Antwerpener Bildhauers Thomas Quellinus, 1696/97

- Altarretabel hinter der Mensa besteht aus Backsteinkern mit feinen Marmorplatten verkleidet; Relief, Architekturteile und Figurenprogramm aus weißem Marmor, farbige Säulen in Mittelzone aus „Adneter Marmor“; Applikationen aus Metall
- Bereich um den durch Stufen erhöhten Hochaltar mit schwarz/weißen Fliesen ausgelegt
- Bereich durch Balustrade abgeschlossen

Stiftung für St. Marien von Thomas Fredenhagen, Ratsherr und Vorsteher der St. Mariengemeinde

- an die Stiftung gebunden war die unter dem Hochaltar angelegte Grabstätte des Stifters

Im Zuge der neuen Nutzung von St. Marien als Bischofskirche (1956-1970), äußern Bischof und Kirchenbauamt, dass Fredenhagen-Altar in dem von „allen Beiwerk entkleideten Raum“ stilistisch keinen Platz mehr habe; Bürgerliche Stiftung stehe laizistischem Anspruch entgegen

Abbau des Altars erfolgte schließlich 1959 unter der Bedingung, ihn an anderer Stelle in St. Marien wiederaufzustellen; aus diversen Gründen nie umgesetzt

Fachleute sprechen sich insgesamt für eine Wiederaufstellung aus

Figurenprogramm des Altars zusammenhangslos in den 1970er-Jahren im Chorumgang aufgestellt

Seither zahlreiche Diskussionen um Wiederaufbau (erneut vermehrt seit 1980er-Jahren, u.a. mit der Chor-schrankenrekonstruktion)

- Gutachten (1950er- und 1960er-Jahre) sprechen von einem Erhaltungszustand des Altars von rund 70%
- Beim Abbau 1959 werden Teile nummeriert und eine Inventarliste angelegt
- Beim Abbau werden Bodenaufbau und Grablege freigelegt und beschrieben
- Seither mehrfaches Umlagern der Werkstücke, zuletzt in Süder- und Mittelturm 2007/08 durch Kirchenbauhütte

64

65

Notwendige Schritte für die Wiederaufstellung aus denkmalfachlicher Sicht:

- 82 Jahre nach Palmarum und 66 Jahre nach dem Abbau des Altars Analyse der einzelnen Werkstücke (ggf. Einsatz 3-D-Scan, Punktwolke) und Bewertung in Bezug auf den Gesamterhaltungszustand
- Gutachten unter welchen Bedingungen und in welchen Varianten ein Wiederaufbau möglich ist
- Erstellung eines Gesamtkonzeptes für St. Marien orientiert an die liturgische Praxis und unter Einbeziehung neuer und überkommener Ausstattungsstücke

Start eines neuen Gewölbekellerprojektes

Königstraße 18 (reformierte Kirche) und Königstraße 15 ("Bäcktakulär")

Fotografische Dokumentation der zwei Keller

3D Scans

Analyse Bautechnik, Bestand, Materialien

**Umfeldanalyse, Feuchtigkeit NDT
Kapazitätsmessung, Leitfähigkeit, Microwelle,
IR-Thermographie**

**Erfassen Bereiche Salzausblühungen/ Biogener
Bewuchs**

- ⇒ Sowohl in einem ungenutzten als auch in einem stark genutzten Keller
- ⇒ Datenlogger für Langzeitmonitoring werden angebracht
- ⇒ Ziel: Parameter für die bestmögliche Nutzungsumgebung zu finden

Willkommen in Lübeck!

Machen Sie ein Selfie mit Geschichte!

Vielen Dank für Ihre Aufmerksamkeit!